

dustrijo obsežno pojasnilo s spreminjalnimi predlogi za novi pravilnik. Referentu v ministru za soc. politiko in narodno zdravje smo predložili zadostno gradivo za pojasnilje vseh dvomljivih vprašanj. V tem delu so nas podpirali razni visoki predstavniki (minister dr. S. Budisavljevič, dr. Ant. Korošec in drugi) in posebno dobro banska uprava dravske banovine v Ljubljani, ki je vse naše vloge predložila z utemeljenimi priporočili ministru za trgovino in industrijo v Beogradu. To ministrstvo se je v poletju 1940 končno odločilo in izdalo pravilnik za vsesplošne človekoljubne ustanove (izšel 18. januarja 1941 v Služb. novinah z dne 24. jan. 1941), stanovske človekoljubne ustanove so iz tega pravilnika izpuščene (gl. čl. 1., odst. 3.), ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje pa se poveri, da izdelava in predpiše — če bo sploh potrebno — pravilnik za stanovske človekoljubne ustanove.

Iz zadnjih poizvedb v Beogradu (v decembru 1940 in februarju 1941) je spoznal akcijski odbor v Ljubljani, da posebnega pravilnika za stanovske človekoljubne ustanove še dolgo ne bo, če bo sploh kdaj izšel. Zato se je v marcu 1941 akcijski odbor razšel, znova se bo setal, če bo treba braniti naše pravice.

Uspeh več kot dveletnega dela akcijskega odbora je: 1. dokazal je ministru za trgovino in industrijo, da stanovske človekoljubne ustanove niso zavarovalnice; 2. te ustanove ne vrše nikake trgovine; 3. za uspešno in pošteno poslovanje ne potrebujejo matematičnih rezerv in raznih omejitev, ki so predpisane za zavarovalne družbe, vsesplošne človekoljubne ustanove itd.; 40., 50., 70- in večletno poslovanje to dokazuje; 4. za stanovske človekoljubne ustanove ne more veljati pravilnik, kakršnega bo izdalo ministrstvo za trgovino in industrijo; 5. delo stanovskih človekoljubnih ustanov je socialno, dobrodelno in brez dobička za ustanovo ali posameznika; 6. ministrstvo za trgovino in industrijo naj izda pravilnik za vsesplošne človekoljubne ustanove, izpusti pa stanovske človekoljubne ustanove; 7. za te ustanove naj izdela in izda pravilnik — če bo kdaj potrebno — ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje.

IV. Zadrúzna pravila.

Novi zakon o gospodarskih zadrugah iz leta 1937. zahteva, da morajo vse zadruge preurediti svoja pravila do septembra 1940. Naša zadruge je že 10. aprila 1938 sestavila odsek 5 zadrúžnikov in 2 članov iz uprave, ki naj popravi zadrúzna pravila tako, kakor zahteva omenjeni zakon. Odsek je na 6 sejah v letih 1938, 1939 in 1940 izvršil prevzeto nalogo. Osnutek novih pravil je priobčil na posebni prilogi »Učit. tovariš« v 4. številki z dne 5. sept. 1940. Izredna skupščina v Ljubljani z dne 8. septembra 1940 je sprejela preurejena pravila, okrožno kot trgovsko sodišče v Ljubljani jih je potrdilo in 17. sept. 1940 pod Zadr. IV. 18/15 vpisalo v zadrúzni register.

Preurejena pravila nimajo nič novega, zadrúžniku niso zvela ni ene dobrine ali prej pridobljene pravice, prav tako pa mu ne nalagajo kakih novih bremen. Novo je le to, da so pravila ločena od poslovnika. Pravila bodo ostala lahko v ti obliki za daljšo dobo, določbe v poslovniku izpreminja lahko vsaka članska skupščina.

Nova pravila in poslovník nam je natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani v 3600 izvodih. Vsak zadrúžnik je prejel v novembru 1940 po 1 izvod pravil in poslovnika.

V. Zadrúzni skladi.

Zadruge ima 4 sklade: rezervni, posmrtni, socialni in starostni sklad.

Stanje rezervnega sklada z dne 1. jan. 1941 (s čistim dobičkom za leto 1940) je 32.811 din 68 par, stanje posmrtnskega sklada 100.096 dinarjev, 63 par. Prvi sklad predpisuje zakon o gospodarskih zadrugah za poravnava morebitnih bilančnih zgub, drugega uporablja zadruška uprava za izplačila posmrtnim vse dotlej, da naknadno poravnajo zadrúžniki članski prispevek za smrtne primere.

Delo v socialnem skladu nam pokažejo naslednji podatki za leto 1940.:
 1. jan. 1940 je imelo 110 zadrúžnikov (gl. bilanco za l. 1939) brez-obrestnih posojil 151.167,75
 v letu 1940. je prejelo 94 novih prosilcev 208.700,—
 skupaj 359.867,75

V letu 1940. so dolžniki zadrúžniki vrnili posojil za 202.179,75
 31. dec. 1940 je ostalo pri 122 zadrúžnikih brezobrestnih posojil 157.688,—
 kar je izkazano v bilanci za l. 1940. din

Stanje tega sklada z dne 1. januarja 1940 izkazuje imovino sklada se je v letu 1940. povečal:
 1 % od izplačanih posmrtnin 2.963,50
 28 novih zadrúžnikov po 60 din povrnjeni stroški v poslovanju 4.183,75
 razni prejemki 292,—
 skupaj 198.210,—

Obremenitev v letu 1940. (upravna, kolki, poštnina itd.) je znašala 2.152,50

Stanje socialnega sklada dne 31. decembra 1940 (gl. bilanco za leto 1940) 196.057,50

Socialni sklad izkazuje v letu 1940. prirastka 6.966,75

Denar tega sklada vedno kroži od blagajne do prosilcev in obratno, zato ne izkazuje obresti.

Letna skupščina v Novem mestu 10. marca 1940 je sprejela nov pravilnik za socialni

sklad. V ta pravilnik smo vstavili razne določbe, ki so nam jih narekovele naše večletne izkušnje v zadrúžni upravi in pa vtisi upravnega ter nadzornega odbora.

V aprilu 1940 smo razposlali tiskani pravilnik vsem zadrúžnikom. Vljudno prosimo vse tiste zadrúžnike in zadrúžnice, ki se bodo oglasili za brezobrestno posojilo, naj še enkrat pozorno prečitajo poslovník za socialni sklad. Koliko nepotrebnega pisanja, tiskovin, znamk za poštne itd. gre v izgubo, ker se prosilci ne ravnaajo po določbah veljavnega pravilnika!

Na zahtevejte tiskovin brez znamk za din 10,— (točka 4.), zadrúžna uprava vam ne more povedati, kdaj in koliko posojila boste prejeli (9), prosilce s polno obremenjeno plačo (pokojnino) ne more dobiti posojila (2), ko ste vrnili eno posojilo, počakajte na drugo za predpisano dobo (točka 15A in B), pomislite, če je vaša socialna potreba res tako velika, da vam mora pomagati ravno socialni sklad US, ne smatrajte tega sklada za posojilnico (17), ne zlorablajte teh posojil z izpuščanjem ali s samovoljnim zniževanjem mesečnih odplačil (12 in 13), ker s tem škodujete prosilcem, ki pridejo za vami! Marsikaj bi še lahko napisal o grožnjah z razkrinkanjem v javnosti, na skupščini, z očitki pristranosti itd., ki jih prejemamo od zavrnjenih prosilcev in so naperjene ponajvečkrat na osebo zadrúžnega upravnika, dasiravno deli brezobrestna posojila upravni odbor in ne upravnik, pa se na-dejam, da bodo v bodoče odpadle vse te ne-všečnosti in da bo poslovanje socialnega sklada prav tako uspešno in tovariška kot vse drugo v zadrugi.

Važen za vse zadrúžnike je starostni sklad. Imovina tega sklada se povečava vsako leto z 1 % odbitka od izplačanih posmrtnin, z odbikom po čl. 9. zadrúžnega poslovnika in s 5 % obresti od končnega stanja. V letu 1940. se je sklad povečal za din 9.015,50.

Do zdaj je bilo vseh članskih prispevkov oproščanih 20 zadrúžnikov; od teh so 4 umrli, ostane 16 oproščencev. Ker je povprečna umrljivost iz zadnjih petih let 35 smrtnih primerov na leto, potrebuje zadruška uprava za to po priliki din 3000,— letno, kar ustreza v letošnji bilanci izkazanemu znesku za obresti din 3088,—.

Prispevki v starostni sklad, zlasti tisti po čl. 9. zadr. pravilnika, bodo vsako leto višji, sklad sam bo dajal večje obresti, zato bo vsako leto več oproščencev. Starostni sklad ima še lepo bodočnost!

VI. Sklep.

Kakor v vseh prejšnjih letih tako so nam v tem letu ostali zvesti vsi naši prijatelji in pospeševalci, stanovska organizacija in njen tisk. Naši zadrúžniki so v redu in o pravem času nakazovali članske prispevke. Zadrúžna uprava ni bila za izplačila pripadajočih posmrtnin nikdar v zadregi. Hvala in čast zavrednim zadrúžnikom in zadrúžnicam! Vaša zasluga je, da smo dobro uspevali in uspešno zaključili poslovno leto 1940.

Zadrúžna uprava vam vsem priporoča, da se spomnite naše največje stanovske človekoljubne ustanove ob vsaki ugodni priliki in da skušate priversti v njo kot zadrúžnike vse tovariše in tovarišice, ki do danes še niso naši člani. Ko bomo izvedli še to, bo Učiteljska samopomoč res močna opora ob smrti, v raznih nezdah in socialnih potrebah vsemu svojemu članstvu in bo lahko v ponos vsem pripadnikom učiteljskega stanu dravske banovine.
 Iv. Kocijančič.

Osebne zadeve

—i V 5. skupino je napredovala: Antonija Terpin, Dolnja Lendava.

V 6. skupino so napredovali: Hermina Babnik, Lipovec; Nada Jenčič, Stranje; Olga Moder, Trboje; Franjo Ferluga, Marija Srežna; Rudolf Kodrič, Hajdina; Cec. Novak, Vrhnika; Maks Tomazič, Hrušica; Avgusta Stolak, Sv. Lenart; Vili Beloglavec, Gor. Lendava; Angela Bregant, Št. Janž pri Dravogradu; Terezija Zorzut, Sv. Peter v Sav. dolini; Marija Pupis, Nedelica; Ana Tonija, Črnuče; Karel Stokelj, Središče ob Dravi; Marija Bulovec, Srednja vas; Fran Zeleznik, Banja Loka; Marija Žnidaršič, Vavta vas; Pavla Obrán, Maribor; Izidor Horvat, Sv. Duh; Ivan Zupan, Brezovica; Hermína Novak, Sl. Konjice; Alojzij Zajec, Sadreže; Olga Berce, Sv. Lenart, Viktorina Siladi, Sv. Rok ob Sotli; Marija Brelih, Hrušica; Feliks Gregl, Dolenja Bistrica; Jagoda Kokalj, Ljubljana; Viktor Stanjkov, Gederovci; Angela Hauptman, Svečina; Vida Stofa, Črnuče; Rafaela Štukelj, Sv. Duh na Stari Gori; Ana Hauptman, Zaplaz; Josip Jurančič, Telče; Danica Potokar, Skofja Loka.

V 7. skupino so napredovali: Ana Sereclji, Naklo; Magdalena Kramer, Sv. Jakob v Slov. goricah; Friderika Ravbar, Frankolovo; Janko Benedičič, Loški potok; Stanko Hrovat, Slov. Konjice; Milan Sila, Prevalje; Marija Vozelj, Velika Kostreznica; Vlado Berce, Trebeljno; Drago Pahor, Trbovlje; Antonija Marolt, Brežice; Vida Vičar, Polenshak.

—i Premeščen je učitelj Kramberger Jožko iz Murske Sobotne v Rajhenau.

—i Premeščeni so bili učitelji(ce): Ahačič Ludovik iz Črešnjevca v Strekljavec, srez Črnatelj; Jan Ljudevit iz Papežev (Čabar) v Podsredo (Brežice); Kramberger Jožko iz M. Sobotne v Rajhenau (Kočevje).

—i Upokojeni so učitelji(ce): Duh Amalija od Sv. Trojice v Slov. gor.; Reja Leopold iz Maribora, Rupnik Albina iz Kamnika, Smerud Katarina iz Maribora, Rössmann Alma iz Graovega, Završnik Albina iz Ljubljane in Prager Ferdo iz Beltincev.

UČITELJSKA TISKARNA D. D., LJUBLJANA

Vabilo na

II. GLAVNI OBČNI ZBOR

UČITELJSKE TISKARNE, D. D. V LJUBLJANI, KI SE BO VRŠIL V PROSTORIH UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA ULICA ŠT. 6, DNE 27. APRILA 1941 OB 10. URI DOPOLDNE

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika Ustanovne skupščine ter ugotovitev ustanovnih stroškov.
2. Poročilo upravnega sveta o poslovnem letu 1940. in predložitev bilance ter računa izgube in dobička.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Odobritev bilance ter računa izgube in dobička in sklepanje o predlogu upravnega sveta glede uporabe čistega dobička.
5. Slučajnosti.

Ako ta skupščina ob napovedani uri ne bo sklepna, se vrši ponovna skupščina dne 11. maja 1941 ob 10. uri dopoldne na istem kraju in z istim dnevnim redom, ki bo v smislu določil § 12., odst. 5., veljavno sklepala brez ozira na zastopano delniško glavnico.

Izveček iz pravil (§ 11.): Vsak delničar ima na skupščini za vse lastne delnice le en glas; sme pa zastopati druge delničarje s pooblastili z glasovalno pravico, a ne več kot štiri.

V Ljubljani dne 16. marca 1941.

UPRAVNI SVET

Splošne vesti

— Obvestilo in opozorilo stanovskim človekoljubnim ustanovam. Akcijski odbor stanovskih človekoljubnih ustanov je na seji 10. t. m. ugotovil, da je dovršil svojo nalogo, ker je obvaroval vse prizadete ustanove in jim omogočil, da lahko nemoteno izvajajo dalje svoje hvale vredne namene. Spričo tega je akcijski odbor sklenil, da se razide. Ponovno bo začel s polno voljo delovati le, če bi se obstoj stanovskih človekoljubnih ustanov vnovič ogrožal, česar pa ni pričakovati. V zvezi s tem opozarjamo tudi vse stanovske človekoljubne ustanove, da naj se ne dajo begati po pisnih, ki jih nekatere zavarovalnice pošiljajo in v katerih napačno trdijo, da se morajo tudi stanovske človekoljubne ustanove prilagoditi pravilniku, ki ga je izdalo ministrstvo za trgovino in ki je bil objavljen v »Službenih novinah« 24. januarja t. l. Ponovno poudarjamo, da se stanovskih človekoljubnih ustanov, ki odločajo o svojih prispevkih in podporah na občnih zborih, predmetni pravilnik ne tiče. To jasno in nedvomno pove pravilnik sam v čl. 1., odstavku 3., v katerem določa, da stanovske človekoljubne ustanove, ki odredjajo podpore in prispevke na občnih zborih, ne spadajo v okvir pravilnika. Spričo tega so pozivi zavarovalnic le običajna agitacija, ki nima nobenega drugegačnega pomena. Ko se akcijski odbor razhaja, se zahvaljuje vsem pristojnim činiteljem, ki so pokazali za vso zadevo polno razumevanje in akcijo podpirali, da je bil končno dosežen uspeh.
 Akcijski odbor.

— »Razkol« v Savezu nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev. V dnevnem časopisju

so se pojavile razne vesti, ki pripovedujejo o nekem razkolu v Savezu nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev. Zaradi jasnosti in obvestila zadrúžnikov, javnih uslužbencev in delavecev v državnih gospodarskih podjetjih, ter ostale javnosti, izjavljajo uprava Saveza nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev in zastopniki njegovih članic zadrug s področja banovine Hrvatske sledeče: »V naših zadrúžnih vrstah ni nikoli obstajala niti misel o kakem razkolu ali razdvojenosti. Delajo se je in dela se edino na reorganizaciji Saveza samega z ozirom na potrebe zadrúžnega pokreta javnih uslužbencev in delavecev in še posebej z ozirom na potrebe nabavljalnih zadrug. Vse to pa z namenom, da bo poslovanje Saveza samega in njegovih zadrug čim učinkovitejše. Zaradi tega so bili srojeti v polni soglasnosti potrebni sklepi za notranjo poslovno reorganizacijo Saveza in so se pri tem upoštevale posebne potrebe naših zadrug v banovini Hrvatski. V smislu teh sklepov se v Zagrebu osnuje poslovni savez za področje banovine Hrvatske, ki bo ostal član Saveza nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev v Beogradu in bo kot njegov poslovni organ delal skupno in sporazumno za doseg smotrov zadrúžnega pokreta državnih uslužbencev.«

— Proslava materinskega dne povzroča marsikateremu »nevodnji mladinskega pevskoga zbora pri sestavi pevskega programa mnogo skrbi. Vse te odpadejo, ako si naroče glasbeni priročnik »Materinski dan«, ki ga je izdal Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1., za ceno 20 din. Naročite takoj!

Iz listov

—i Resolucija profesorskega društva. Zastopniki slovenskih, hrvatskih in srbskih profesorjev so imeli 8. in 9. marca plenarno sejo glavne uprave Jugoslovenskega profesorskega društva, kjer so sprejeli resolucijo, v kateri ugotavljajo: Tudi profesorji žive kakor vsi državni uradniki v nevzdrižnih gospodarskih razmerah. Z zadovoljstvom ugotavljajo, da so napredovanja v prosvetnem ministru sedaj redna in brez zastoja. Upajo, da bo tako tudi v trgovinskem ministru. Glavna uprava naj si še vnaprej prizadeva, da se odpravijo nekatere še vedno nepopravljene krivice (odpusti, premešitve, upokojitve in podobno.) Neobhodno potrebno je zboljšanje gmotnega položaja vseh državnih uradnikov in upokojencev. Skupno z učiteljskim društvom naj se izdela in objavi izjava, ki bi obsegala poglede na naš sedanji narodni položaj in na dolžnosti, ki jih nalaga ta položaj profesorjem kot vzgojiteljem in rodoljubom. — (»Slovenec« 13. marca.)

—i »Jutro« z dne 15. marca prinaša uvodnik pod naslovom »O reformi naše osnovne šole«, ki razpravlja med drugim tudi sledeče: Ločitev šolske uprave od občne uprave je zahteva učiteljstva, ki jo ponavlja zaradi težkih razmer, v katerih se nahaja, ker odločajo o njem politični vplivi, ki se pogosto menjavajo. Kar je danes priporočljivo, je jutri lahko kaznivo in učitelj ne ve ne kod ne kam. Šolstvo bi se dejansko moralo depolitizirati in odtegniti kvarnemu vplivu zlasti krajevnih političnih faktorjev. Depolitizacija se pa da izpeljati tudi brez ločitve šolske oblasti od občne uprave. Ločitev bi morda povzročila gotove težave, ki bi ne bile v korist šoli in učiteljstvu. »O ljudski šoli naj odloča tisti, ki jo plačuje.« To geslo bi se dalo med ljudstvom zagovarjati tudi za druge ustanove, ki jih ljudstvo vzdržuje, pa nima pri njih niti toliko besede kakor danes pri šolski upravi. Pravilno je, da imajo krajni, okrajni in banovinski šolski sveti vpliv na šolsko gospodarstvo. V tem primeru bi se moralo marsikaj prepustiti nižjim instancam, za kar mora danes skrbeti banovina. Nesmiselno je n. pr., da mora šolska občina skrbeti za učiteljska stanovanja, stanarino pa, kjer ni učiteljskih stanovanj, mora plačevati banovina. Prepustiti vso iniciativo in odgovornost za materialne izdatke krajnim in okrajnim šolskim odborom, bi se

pa zopet reklo siromašnim krajem dati šolo, ki bo komaj zivotarila, ne bo imela nobenih učil in ne bo sposobna nobenega napredka in razvoja. Neka izravnalna višja gospodarska instanca je zato tudi potrebna. Že g. ban je izrazil pomisleke, da bi se personalne zadeve učiteljstva prepustile krajnim in okrajnim šolskim odborom. Kako je bilo v tem pogledu pri nas pred svetovno vojno na podlagi avstrijskega zakona iz leta 1869., bo starejšim generacijam, zlasti pa starejšim učiteljem, še prav dobro v spominu. »Demokratizacije« šolstva v tem duhu in v tem pravcu nihče ne more želiti, kdor hoče dobro narodu in državi ter njenemu napredku.

—i Za našo zavestno narodno vzgojo je naslov daljše razprave v »Slovenec« z dne 15. marca, ki pravi med drugim: Ljudske šole store pri nas za narodno vzgojo izredno mnogo in je njihovo delo nad vse obsežno in bogato. Naša šola si je tudi znala iz Slomškovich časov ohraniti tako lepe tradicije, da bi ji bilo treba le malo dodat kaj takega, kar bi bilo za naše čase sodobnejše. V osnovnošolski vzgoji so sicer v zadnjih letih pristaši skrajne levičarske struje hoteli zanesiti nekaj zmede s tem, da so hoteli že pri najnežnejši mladini širiti nazore o svetu tako, kakor da bi bilo vse resnično tako, kakor si to razlaga marksistična šola. Toda ti agitatorji so v svojih spisih bili vendarle preplehki in ohlapni — tako se je njihovo delo lahko hitro zatrla z boljšo kvaliteto in s poštenim delom, ki je bilo bližje resnici. Nekatero strokovno šolske revije in nekateri mladinski listi še vedno radi udarijo na levičarsko struno, toda njihov vpliv v zadnjih letih ni več tako pomemben, kakor je bil še v letih pred sedanjo vojno. To pogubno delo na naših ljudskih šolah je bilo lahko zatreti tudi s požrtvovalnim socialnim delom. Razvoj raznih podpornih akcij socialnega značaja je blagodejno pospešil zavest lepe in nujne občestvene povezanosti med pripadniki enega naroda, mladina pa je lahko vse to prav opazila in spoznala.

—i Za povišanje honorarjev prosil upravičeno učiteljstvo tukajšnje strokovne nadaljevalne šole. Občina naj bi pri sestavljanju proračuna upoštevala težke razmere, v katerih živi učiteljstvo, ter zvišala konorar za poučavanje na strokovni šoli po vzgledu sosednih občin. Uspehi te šole so pač prav zado-